

פרק ל"ח

ת.ס.ר

א. מדברי חסידים

1. בראשית רבה פ"ח (א):
(ל"ח א') "ויהי בעת החי"ר שמואל בר' נחמן פתחו "כי אנכי ידעתי את המהשבות" - שבטים היו עושים במכירתו של יוסף; ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו; ואובן היה עסוק בשקו ובתעניתו; ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו; ויהודה היה עסוק בשקו ויעקב היה עסוק בשקו - וחקב"ה היה עסוק בורא אורו של מלך המשיח - "ויהי בעת החי"ר וירד יהודה" (ישע' ס"ו) "בשרם תחיל לידה" - קודם שגילד משבד ראשון נולד בואל אחרון.

- א. מה התמיתה שבא מדרש זה לישב?
- ב. חסיד את הרעיון הטומל בדבריו.

2. בראשית רבה פ"ח (ט):
(ל"ח ב') "וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו" יהודה בר' נחמן בשם ריש לקיש: (משלי ח' ל"א) "משחקת בתבל ארנן ושעשועיאת בני אדם" התורה היא משחקת על הנריות; אמר חקב"ה ליהודה: "אתה רמית לאביך בגדי עזים, וזיך שתמר מרמח בך בגדי עזים".

- א. חסיד מה סובנו של השחק במדרש זה?
- ב. מדרש זה בא לקשר את פרקנו לפרק הקודם. מצא עוד קשרים בין פרקנו לפרק יוסף באותו כוון שבו חולך מדרשנו.

3. בראשית רבה פ"ח (י"א):
(ל"ח ב"ב) "חיה מוצאת והיא שלחה" אל חסיה... אמר ר' יודן: מכאן שנאמר (= שאבדו לה החותמת והפתילים והמסכה) והפציה הקב"ה אחרים תזחית, כמו דחיסא (ויקרא ה') "או פצא אבדה", אמר רב חונא: "הוא מוצאת" היא וזו צריכה לצאת, "והיא שלחה אל חסיה לאמר... בקש לכפור, אמרה לו: "חבר גא את בוראך" - שלך ושל בוראך עץ! לסי תחזתם!

- א. מהו התפישת שמואל עליה ר' חונא?
- ב. מהו חשיבות דברי ר' חונא להצרכת התנחלות יהודה?
- ג. מנין למדרש שבקש יהודה לכפור?
- ד. מה רמז פצא בפסוקים לכך שהזכירה לו חסר את בוראך?

ב. כ"ה "חיה מוצאת והיא שלחה אל חסיה".

סוסה י':
אמר ר' יוחנן שמואל ר' שמעון בן יוחנן בוח לו לאדם שיסיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. מנא לך? מחסר.

ר"ש:
ד"ה חיה מוצאת והיא שלחה אל חסיה לא חצתה לחלבין פניו ולוער: "מסך אני מעוברת" אל: "לאיש אשר אלה לו". אמרה: אם יודה בעצמו-יודה ואם לאו - ישרפני ואל אלבין פניו. מכאן אמרו: נח לו לאדם שיפילתו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.

- א. חסיד מה חתבול בסגנון בין רש"י לבין סקורו?
- ב. וסקורו על דברי חז"ל אלה: מנין? ולמה מה שתמר לא איתח סודה - משום שעדין לא הפילוח לאש, אבל אם איתח האש בוערת, חיתח סודה? ענה לטעם: אסנה אלה!

ג. כ"ו: "ויכר יהודה ויאמר: צדקה סמני כי על כן לא נחתיה לשלח בני.

סופח י' ע"ב:

"ויכר יהודה ויאמר צדקה סמני" - היינו דאמר ר' חנין ברבי זבא אמר ר' שמעון חסידא: יוסף שקידש שם שמים בפתר, זכה והוסיפו לו אותו אחת לשמו של הקב"ה, ויאמר (תחלים פ"א) "צדק ביהוסף שמו", יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא זבא ונקרא כולו של שמו של הקב"ה.

ר"שי ד"ה צדקה: בדבריה
ד"ה סמני: היא מעוברת

ורבותינו ז"ל דרשו שיצאה בת קול ואמרה: סמני ומאתו יצאו הדברים.

רשב"ם ד"ה צדקה סמני: יותר סמני, שאני ציויתיה לשבת בית אביה עד יגדל שלה, היא השליקה תבאי שציויתיה, אבל אני לא השלטתי לה תבאי שהתניתי לה, כי לא נחתיה לשלח בני. וכן (איוב ל"ב ב') "על צדקו בפשר מאלוקים"... יותר מאלוקים. וכן בשאול (שמואל כ"ד י"ח) "ויאמר אל דוד: צדיק אתה סמני" - יותר סמני.

רשב"ן ד"ה צדקה סמני (אחרי הביא דברי רש"י ודברי חז"ל הסובאים ברש"י) והנכון שהוא כמו (מלכים א' ב' ל"ג) "צדיקים וטובים סמנו" (שמואל א' כ"ד י"ח): "ויאמר אל דוד צדיק אתה סמני כי אתה גמלתני בטובה ואני גמלתיך הרעה). צדקה בפעולה יותר סמני, כי היא הצדקה ואני החוסא שלא נחתיה לשלח בני. והטעם, כי שלה הוא היבם ואם לא יחפוץ לקחת את יבמתו, אביו הוא הגואל אחריו, כאשר פרשה למעלה (פ' ח') בדיון היבום.

א. א. האם אחד משלושת הפרשים האלה מסכים עם דעת ר' שמעון חסידא?

ב. הצחק את הסלים "צדקה סמני" ארבע פעמים ומסבט בסימני פסוק בהחלום לפרוש רש"י, לפרוש חז"ל הסובא ברש"י, לפרוש הרשב"ם ולפירוש הרשב"ן.

א. ג. מהו החבדל בין פירוש הרשב"ם לפרוש הרשב"ן?

א. ד. לטעם מה פוסק הרשב"ן בסוף דבריו "והטעם כי שלה, ... מה קושיה רצה לישב על ידי דבריו אלה?

א. א. ה. בפירוש חז"ל הסובא ברש"י מתחלקים הדברים "צדקה סמני" לדברי יהודה ודברי בת קול.

היכן מצינו ברש"י לפרשתנו שסביא מורש על דרך זו, ומה הסיבה להבאת הסדרה החוה שם?

סעין חידה

ויחי עד בכור יהודה רע בעיני ה'

בכור שור/ יצחות לשון הקדש הוא שחיפך ואיבנה כלוסרני עד נהפך לרע.

היכן מצינו "יצחות לשון הקדש" ממין זה באורם בראשיה?

שאלות וגם תשובות יש לשלוח לר"ר נחמה ליבוביץ, קרית טשא, ירושלים

לפונים לשאלות: אל תשכחו לחשיא שוליס רחבים בצדי תשובותיכם - להצרות ולחקונים